

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 156/2013-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 28. februára 2013 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti B., s. r. o., B., zastúpenej advokátom JUDr. F. N., B., vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 3 ods. 1, čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd uznesením Okresného súdu Trenčín č. k. 36 Cb 202/2008-227 zo 17. januára 2011 a uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 16 Cob 43/2011-268 z 28. septembra 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti B., s. r. o., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. februára 2013 doručená sťažnosť spoločnosti B., s. r. o., B. (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 3 ods. 1, čl. 36 ods. 1 a čl. 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) uznesením Okresného súdu Trenčín (ďalej len „okresný súd“) č. k. 36 Cb 202/2008-227 zo 17. januára 2011 a uznesením

Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“, spolu len „súdy“) č. k. 16 Cob 43/2011-268 z 28. septembra 2012.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ na okresnom súde uplatňoval náhradu majetkovej ujmy. Okresný súd ho po prijatí žaloby vyzval, aby zaplatil doplatok na súdnom poplatku za žalobu vo výške 27 708,06 €. Sťažovateľ následne požiadal o oslobodenie od zaplataenia tohto súdneho poplatku podľa § 138 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) s ohľadom na jeho nepriaznivú ekonomickú a finančnú situáciu. Okresný súd však nevyhovел jeho žiadosti, preto podal proti jeho uzneseniu odvolanie, o ktorom rozhodoval krajský súd. Ten v konaní vedenom pod sp. zn. 16 Cob 43/2011 potvrdil napadnuté rozhodnutie okresného súdu. Rozhodnutia súdov sťažovateľ považuje za ústavne nekonformné, súdy použili svojvoľný výklad príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, pričom ich rozhodnutia neboli náležite zdôvodnené. Právna úprava oslobodenia od platenia súdnych poplatkov je individuálnym osobným oslobodením, na ktorú sa má prihliadnuť na základe konkrétnych okolností žiadateľa. V jeho prípade porušili zásadu rovnosti konajúce súdy, keď nezohľadnili ním uvádzané skutočnosti, pre ktoré mal byť oslobodený od platenia súdnych poplatkov. Súdy sa tým neriadili, preto sú ich rozhodnutia arbitrárne, nezohľadňujúce ani právnu literatúru, ktorá sa uvedenou problematikou zaoberá. Tým došlo k porušeniu ním označených základných práv, a preto sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Základné právo Sťažovateľa na zákaz diskriminácie zaručené v článku 3 ods. 1, na spravodlivý súdny proces zaručené v článku 36 ods. 1 a na rovnosť účastníkov konania zaručené v článku 37 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd Uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 16Cob/43/2011-268 zo dňa 28.09.2012, ako aj Uznesením Okresného súdu Trenčín sp. zn. 36Cb/202/2008-227 zo dňa 17.01.2011 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 16Cob/43/2011-268 zo dňa 28.09.2012, ako aj Uznesenie Okresného súdu Trenčín sp. zn. 36Cb/202/2008-227 zo dňa 17.01.2011 sa zrušujú a vec sa vracia Okresnému súdu Trenčín na ďalšie konanie.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva Sťažovateľovi náhradu trov konania titulom trov právneho zastúpenia Sťažovateľa. Krajský súd v Trenčíne a Okresný súd

Trenčín sú povinní spoločne a nerozdielne zaplatiť trovy právneho zastúpenia Sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Ústavný súd je podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) oprávnený konať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neodôvodnený.

1. Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že uznesením okresného súdu č. k. 36 Cb 202/2008-227 zo 17. januára 2011 boli porušené ním označené základné práva.

Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nie je príslušný na preskúmanie postupu okresného súdu v zmysle namietaného porušenia základných práv, pretože sťažovateľ mal k dispozícii účinný opravný prostriedok, ktorý mu zákon poskytuje na ochranu jeho práv a na použitie ktorého bol sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Takýmto právnym prostriedkom bolo odvolanie podľa príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku proti rozhodnutiu okresného súdu, ktorému predchádzalo namietané konanie. Sťažovateľ napokon aj využil toto právo, podal opravný prostriedok, o ktorom rozhodoval príslušný krajský súd. Právomoc všeobecného súdu rozhodnúť o odvolaní, teda v tomto prípade vylučuje (vzhľadom na princíp subsidiarity) právomoc ústavného súdu, a preto ústavný súd časť sťažnosti smerujúcej proti uzneseniu okresného súdu pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

2. Sťažovateľ napadol aj rozhodnutie krajského súdu č. k. 16 Cob 43/2011-268 z 28. septembra 2012, ktorým mali byť tiež porušené jeho základné práva tak, ako ich označil v petite sťažnosti.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Ústavný súd skúma, či konanie ako celok bolo spravodlivé, a nie je zásadne oprávnený a povinný posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Do obsahu práva na súdnu ochranu podľa

čl. 46 ods. 1 ústavy nepatrí právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (m. m. I. ÚS 97/97), dožadovať sa toho, aby všeobecné súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania (m. m. II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takéhoto výkladu a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách a do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Z obsahu odôvodnenia uznesenia krajského súdu z 28. septembra 2012 okrem iného vyplýva:

«V prípade, že uplatňovanie alebo bránenie práva nie je ani svojvoľné, ani zrejme bezúspešne, umožňuje citované ustanovenie vyhovieť žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov pod podmienkou, že to odôvodňujú pomery účastníka. Zákon bližšie nevymedzuje obsah pojmu „pomery účastníka“, je však nepochybné, že sa musí jednať o také pomery – predovšetkým majetkové pomery – žiadateľa, majúce základ v okolnostiach, ktoré nie sú len dočasnej, či prechodnej povahy a odôvodňujú záver, že poplatník celkom, či sčasti nemôže splniť poplatkovú povinnosť, alebo že jej splnenie od neho nemožno spravodlivo žiadať.

Pri rozhodovaní o priznaní oslobodenia od povinnosti platiť súdne poplatky je potrebné zvážiť, či o priznanie oslobodenia žiada občan v občianskom súdnom konaní alebo podnikateľ v konaní súvisiacom s výkonom jeho podnikateľskej činnosti. Pri žiadosti podnikateľa treba brať do úvahy tú skutočnosť, že aj vedenie obchodno-právnych sporov a s tým súvisiaci vznik poplatkovej povinnosti tvorí súčasť podnikateľského rizika, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou podnikateľskej činnosti. Nie je preto dostačujúce, ak podnikateľ oprie svoju žiadosť len o nedostatok finančných prostriedkov, resp. o začiatok v podnikaní, prípadne o neúspech v podnikaní.

V danom prípade, po zvážení všetkých okolností, sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil so záverom súdu prvého stupňa, že u žalobcu nie sú splnené podmienky na jeho

oslobodenie od platenia poplatkov podľa ust. § 138 O.s.p. Žalobca nie je v platobnej neschopnosti, podniká a má zámer naďalej v podnikaní pokračovať. Je potrebné zdôrazniť, že samotné konanie sa týka podnikateľskej aktivity žalobcu, a to bez ohľadu na ním tvrdenú skutočnosť o poskytovaní pomoci krízou postihnutým družstvám, lebo žalobca si majetkovú ujmu podanou žalobou uplatňuje vo vlastnom mene a na vlastný účet. Dôsledky jeho podnikateľskej činnosti však nie je možné prenášať na štát vo forme požadovania oslobodenia od povinnosti platiť súdne poplatky. Takým postupom by bola určitá skupina podnikateľských subjektov voči iným podnikateľom zvýhodnená.»

Podľa názoru ústavného súdu v danom prípade krajský súd v napadnutom rozhodnutí dostatočne odôvodnil potvrdenie napadnutého rozhodnutia okresného súdu. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajský súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré potvrdil napadnuté rozhodnutie. V každom prípade tento postup krajského súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo zjavne arbitrárny, teda krajský súd neporušil označené práva sťažovateľa. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť právny názor krajského súdu svojím vlastným. V konečnom dôsledku ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov krajského súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci krajského súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle citovaných právnych názorov by mohol nahradiť napadnutý právny názor krajského súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa ten natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný výklad krajského súdu takéto nedostatky nevykazuje. V tejto časti preto ústavný súd odmietol sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto o nich už ústavný súd nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. februára 2013